

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΣΕ ΕΥΠΑΘΕΙΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Α΄ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΙΓΙΝΗΤΕΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Τι είναι Ψυχική Υγεία;

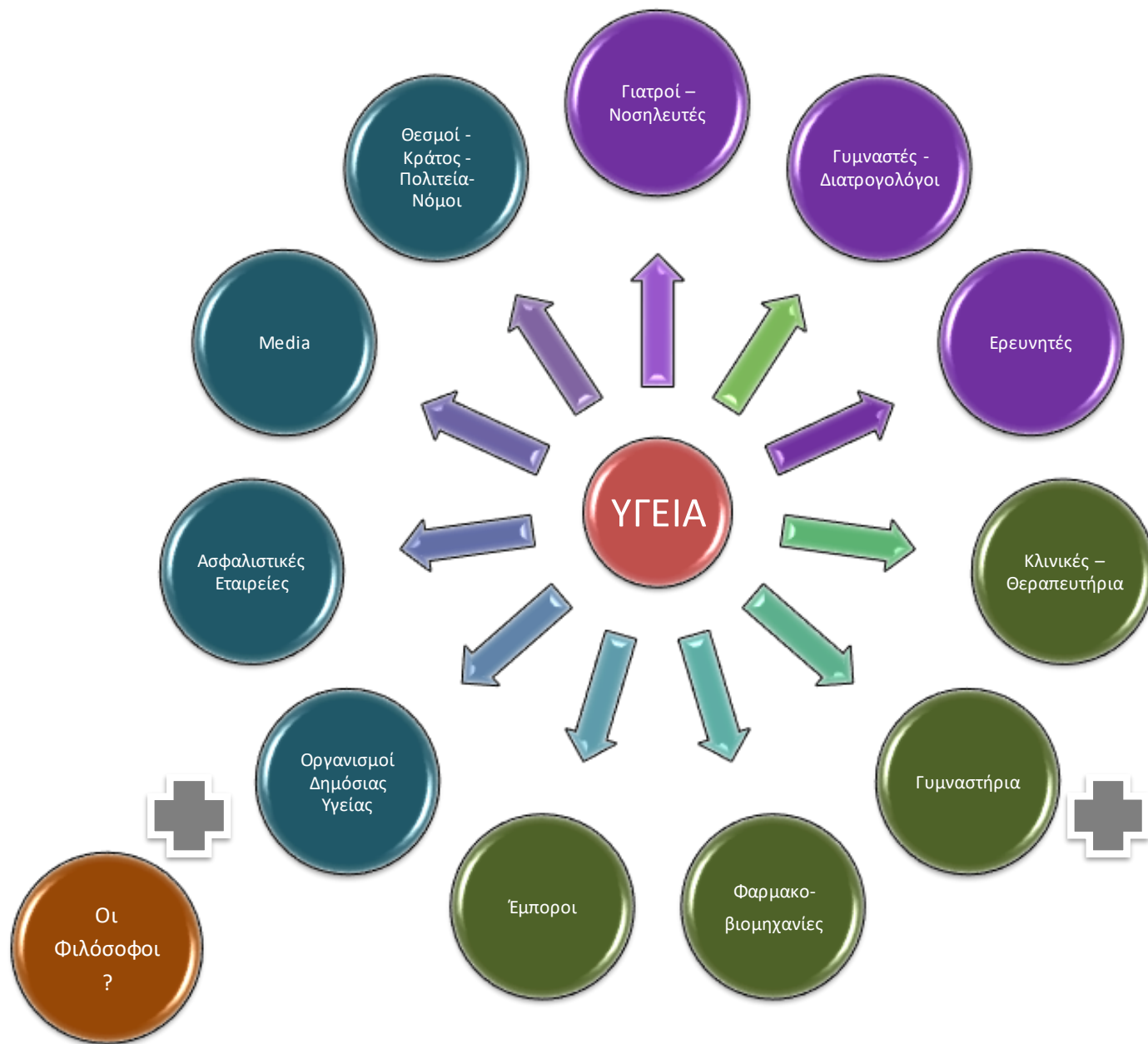
Μια αναλυτική εισαγωγή στο φάσμα των φιλοσοφικών θεωριών βάσης και στον τρόπο αντιμετώπισης των ηθικών ζητημάτων που αυτές συνεπάγονται

Δρ. Άλκης Γούναρης

Τμήμα Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ | Μάρτιος 2022

Περιεχόμενα

1. Η υγεία υπό το πρίσμα της φιλοσοφίας
2. Τι είναι υγεία;
3. Τι είναι ψυχική υγεία;
4. Επιστημολογικά και μεθοδολογικά προβλήματα
5. Πως οι αρχικές παραδοχές επηρεάζουν την πραγματική ζωή και τα ηθικά ζητήματα;

άλλα περιφερειακά ενδιαφερόμενα μέρη με ιδιότητες έμμεσα συσχετιζόμενες με την υγεία

**CLEANING
IN PROGRESS**

Μεταφυσική

Μεταφυσική:

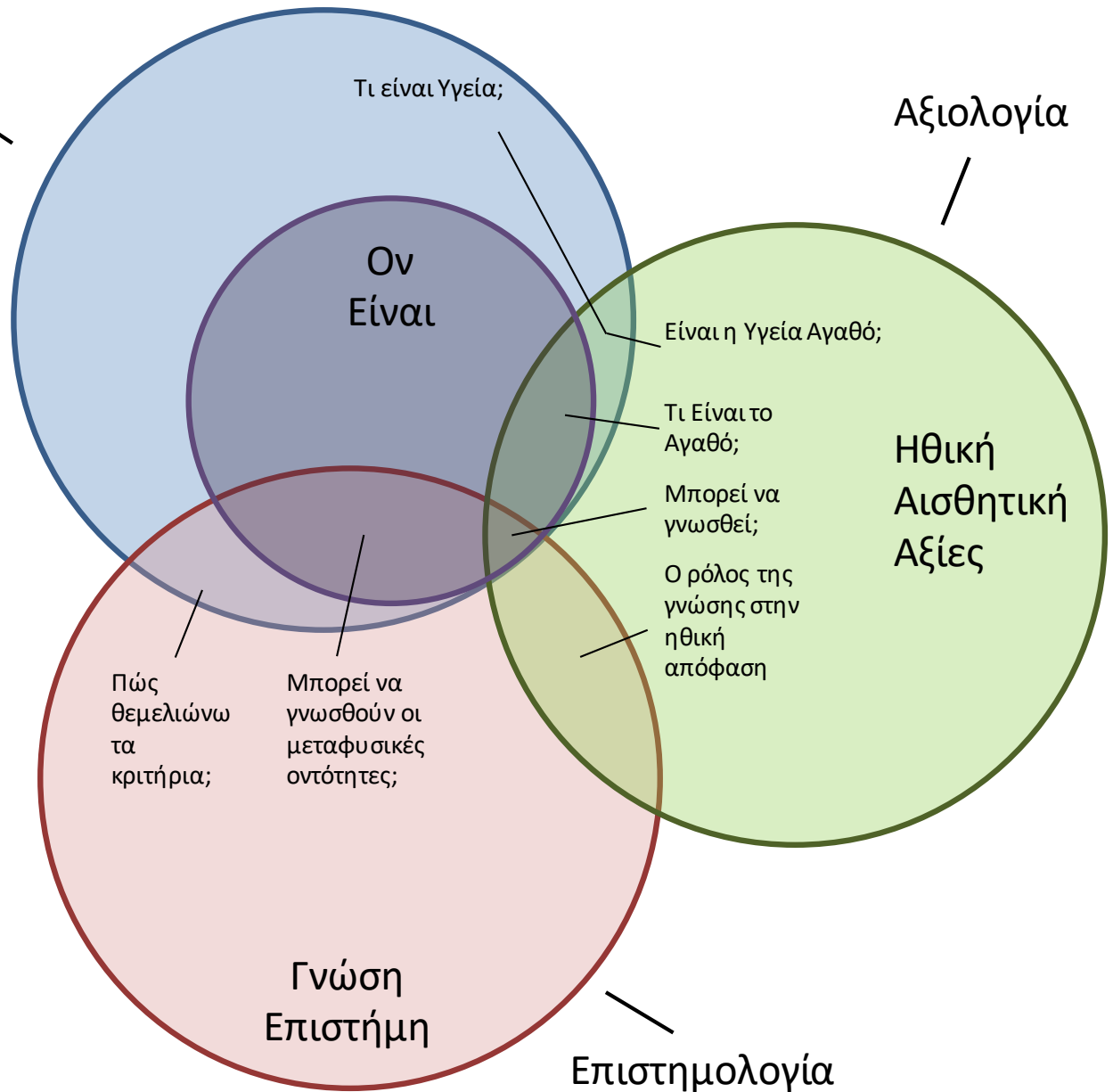
Τι είναι υγεία;
Είναι κάτι που υπάρχει καθολικά ή κατά περίπτωση; Συνιστά η υγεία οντότητα ή αξία; Ή μήπως κατάσταση ή ιδιότητα ενός οργανισμού; Έχει πρωτεύουσες και δευτερεύουσες ιδιότητες οι οποίες μπορούν να περιγράψουν με ρητό τρόπο; Επιδρά αιτιακά στα συμβάντα του κόσμου; κτλ.

Επιστημολογία:

Πώς γνωρίζω ότι κάτι είναι ή δεν είναι υγιές, πως θέτω, θεμελιώνω και επικυρώνω τα κριτήρια;

Ηθική:

Είναι η υγεία ύψιστο αγαθό; Πρέπει θεμελιώνεται το καθήκον για πρόληψη και θεραπεία; Ιατρική Ηθική και Δεοντολογία – Βιοηθική κτλ.

Τι είναι Υγεία;

«Υγεία είναι η κατάσταση της πλήρους
σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας
και όχι μόνο η απουσία ασθένειας ή
αναπηρίας»

(Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, 1946)

«Υγεία είναι η **κατάσταση** της **πλήρους** σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής **ευεξίας** και όχι μόνο η **απουσία ασθένειας** ή **αναπηρίας**»

(Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, 1946)

Ontology of Health

Ρεαλισμός

Γεγονοτική εξήγηση (factual)

Πρόκειται για περιγραφικές προτάσεις ελεύθερες αξιολογικού φορτίου

Αντί-ρεαλισμός

Κανονιστικές εξηγήσεις (normative)

Οι κρίσεις περί της υγείας είναι αξιολογικές κρίσεις

Οι κρίσεις περί της υγείας είναι κοινωνικές κατασκευές

Αντικειμενικές

Διϋποκειμενικές

Υποκειμενικές

Εξαλειπτικές

Φυσιοκρατική θέση (Boorse)

- Απουσία νόσου
- Βιοστατιστική
- Ικανοποίηση βιοτικών αναγκών
- Συνεπειοκρατία
-
- Εξωγενείς: φυτικά ή ζωικά παράσιτα, τοξικοί παράγοντες, κ.α.
- Ενδογενείς: Κυκλοφορικές, μεταβολικές, ψυχικές, ανατομικές, νεοπλασίες, υπολειμματικές κ.α.

Βιολογική Αξία (Canguilhem)

- Θεμελίωση στο βίωμα της εμπειρίας (π.χ. ο σκύλος δεν κατέχει την έννοια της υγείας αλλά αισθάνεται άρρωστος)
- Η υγεία είναι μια εγγενώς αξιολογική έννοια αλλά η αξιολογία της δεν βασίζεται σε λογική ή γλωσσική κρίση
- Βασίζεται σε εγγενείς αξίες που έχουν βιολογικά χαρακτηριστικά.

Αξιολογικό Φορτίο (Fulford)

- Αξιολογικά φορτισμένες έννοιες (π.χ. δολοφόνος)
- Δεν πρόκειται για περιγραφές αλλά για δηλώσεις επιδοκμασίας ή αποδοκμασίας.
- Η έννοια της υγείας και της νόσου είναι συνυφασμένες με την επιθυμία για θεραπεία.

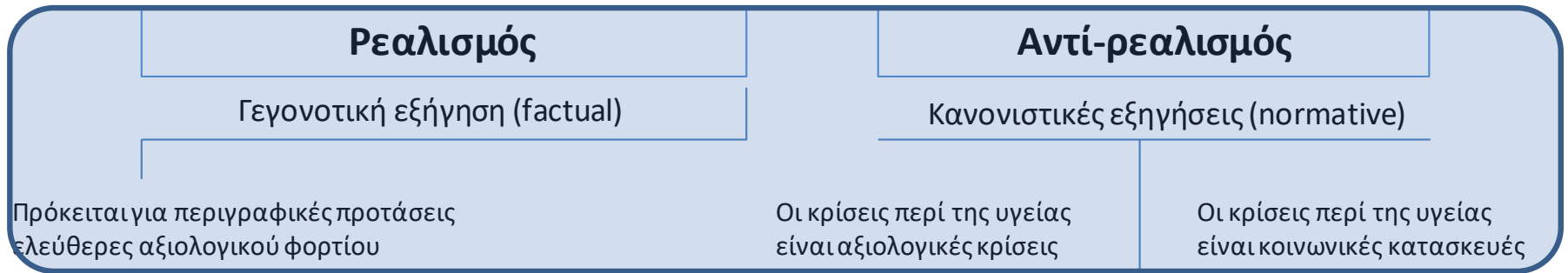
Ηθικός – Αισθητικός Χαρακτήρας

- Ηθική: Κάθε αξιολόγηση περί υγείας συνεπάγεται ηθική απόφαση (Sadegh-Zadeh)
- Η δήλωση αυτό είναι υγιεινό = αυτό είναι καλό (Whitbeck)
- Η Υγεία είναι Αγαθό
- Αισθητική: Η υγεία και η νόσος είναι αισθητικές κρίσεις, πιο κοντά στην έννοια του κάλλους παρά του σωστού (Engelhardt)

Κατασκευασιοκρατικός Χαρακτήρας

- Υγεία και Νόσος συνιστούν κοινωνικές κατασκευές θεμελιωμένες σε ανθρωποκεντρικές αξιολογικές κρίσεις (Peter Sedwick)
- Αυτό που θεωρούμε κανονικό καθορίζεται από τις ηθικές ανοχές κάθε εποχής. Μη κανονικό σημαίνει ότι κάτι ξεφεύγει από αυτό που επιθυμεί, ή ανέχεται η εκάστοτε κοινωνία. (Foucault)

Ontology of Health

Αντικειμενικές

Διϋποκειμενικές

Υποκειμενικές

Εξαλειπτικές

Φυσιοκρατική θέση (Boorse)

- Απουσία νόσου
- Βιοστατιστική
- Ικανοποίηση βιοτικών αναγκών
- Συνεπειοκρατία
-
- Εξωγενείς: φυτικά ή ζωικά παράσιτα, τοξικοί παράγοντες, κ.α.
- Ενδογενείς: Κυκλοφορικές, μεταβολικές, ψυχικές, ανατομικές, νεοπλασίες, υπολειμματικές κ.α.

Βιολογική Αξία (Canguilhem)

- Θεμελίωση στο βίωμα της εμπειρίας (π.χ. ο σκύλος δεν κατέχει την έννοια της υγείας αλλά αισθάνεται άρρωστος)
- Η υγεία είναι μια εγγενώς αξιολογική έννοια αλλά η αξιολογία της δεν βασίζεται σε λογική ή γλωσσική κρίση
- Βασίζεται σε εγγενείς αξίες που έχουν βιολογικά χαρακτηριστικά.

Αξιολογικό Φορτίο (Fulford)

- Αξιολογικά φορτισμένες έννοιες (π.χ. δολοφόνος)
- Δεν πρόκειται για περιγραφές αλλά για δηλώσεις επιδοκμασίας ή αποδοκμασίας.
- Η έννοια της υγείας και της νόσου είναι συνυφασμένες με την επιθυμία για θεραπεία.

Ηθικός – Αισθητικός Χαρακτήρας

- Ηθική: Κάθε αξιολόγηση περί υγείας συνεπάγεται ηθική απόφαση (Sadegh-Zadeh)
- Η δήλωση αυτό είναι υγιεινό = αυτό είναι καλό (Whitbeck)
- Η Υγεία είναι Αγαθό
- Αισθητική: Η υγεία και η νόσος είναι αισθητικές κρίσεις, πιο κοντά στην έννοια του κάλλους παρά του σωστού (Engelhard)

Κατασκευασιοκρατικός Χαρακτήρας

- Υγεία και Νόσος συνιστούν κοινωνικές κατασκευές θεμελιωμένες σε ανθρωποκεντρικές αξιολογικές κρίσεις (Peter Sedwick)
- Αυτό που θεωρούμε κανονικό καθορίζεται από τις ηθικές ανοχές κάθε εποχής. Μη κανονικό σημαίνει ότι κάτι ξεφεύγει από αυτό που επιθυμεί, ή ανέχεται η εκάστοτε κοινωνία. (Foucault)

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ 1

physique state fit tough firm red
durability energy comfort fresh pleasure peace
thriving salubrious build life strong luck rest
satisfaction lustiness body rugged
sturdy force advantage benefit shape
restorative hearty brave pink success sanitary
contentment health spirits physical
stalwartness fortune euphoria useful
robust flush feather security vitality glee
condition wellbeing sound beneficial
strength happiness hale vigor bliss
potency wholesome prosperity welfare steadiness
clean usage informal active hardy vim
flourishing high right cheer fligid formal hygienic enjoy
merry fettle jubilation brawniness giving power zip
pith ecstasy ease innocuous pr benign
weal sock safe arm form quick

Ontology of Health

Ρεαλισμός

Γεγονοτική εξήγηση (factual)

Πρόκειται για περιγραφικές προτάσεις ελεύθερες αξιολογικού φορτίου

Αντί-ρεαλισμός

Κανονιστικές εξηγήσεις (normative)

Οι κρίσεις περί της υγείας είναι αξιολογικές κρίσεις

Οι κρίσεις περί της υγείας είναι κοινωνικές κατασκευές

Αντικειμενικές

Διυποκειμενικές

Υποκειμενικές

Εξαλειπτικές

Φυσιοκρατική θέση (Boorse)

- Απουσία νόσου
- Βιοστατιστική
- Ικανοποίηση βιοτικών αναγκών
- Συνεπειοκρατία

.....
Εξωγενείς: φυτικά ή ζωικά παράσιτα, τοξικοί παράγοντες, κ.α.

Ενδογενείς:
Κυκλοφορικές, μεταβολικές, ψυχικές, ανατομικές, νεοπλασίες, υπολειμματικές κ.α.

Βιολογική Αξία (Canguilhem)

- Θεμελίωση στο βίωμα της εμπειρίας (π.χ. ο σκύλος δεν κατέχει την έννοια της υγείας αλλά αισθάνεται άρρωστος)
- Η υγεία είναι μια εγγενώς αξιολογική έννοια αλλά η αξιολογία της δεν βασίζεται σε λογική ή γλωσσική κρίση
- Βασίζεται σε εγγενείς αξίες που έχουν βιολογικά χαρακτηριστικά.

Αξιολογικό Φορτίο (Fulford)

- Αξιολογικά φορτισμένες έννοιες (π.χ. δολοφόνος)
- Δεν πρόκειται για περιγραφές αλλά για δηλώσεις επιδοκμασίας ή αποδοκμασίας.
- Η έννοια της υγείας και της νόσου είναι συνυφασμένες με την επιθυμία για θεραπεία.

Ηθικός – Αισθητικός Χαρακτήρας

- Ηθική: Κάθε αξιολόγηση περί υγείας συνεπάγεται ηθική απόφαση (Sadegh-Zadeh)
- Η δήλωση αυτό είναι υγιεινό = αυτό είναι καλό (Whitbeck)
- Η Υγεία είναι Αγαθό
- Αισθητική: Η υγεία και η νόσος είναι αισθητικές κρίσεις, πιο κοντά στην έννοια του κάλλους παρά του σωστού (Engelhardt)

Κατασκευασιοκρατικός Χαρακτήρας

- Υγεία και Νόσος συνιστούν κοινωνικές κατασκευές θεμελιωμένες σε ανθρωποκεντρικές αξιολογικές κρίσεις (Peter Sedwick)
- Αυτό που θεωρούμε κανονικό καθορίζεται από τις ηθικές ανοχές κάθε εποχής. Μη κανονικό σημαίνει ότι κάτι ξεφεύγει από αυτό που επιθυμεί, ή ανέχεται η εκάστοτε κοινωνία. (Foucault)

Η Υγεία ως απουσία Νόσου

(Φυσιοκρατική Θέση Boorse)

- Εξωγενείς Παράγοντες Νόσου: φυτικά ή ζωικά παράσιτα, ιοί, τοξικοί παράγοντες, κ.α.
- Ενδογενείς Παράγοντες Νόσου: Κυκλοφορικοί, μεταβολικοί, νευρολογικοί παράγοντες, νεοπλασίες, κ.α.
- (Δεν νοούνται ως νόσος η αναπηρία, το τραύμα η αλλεργία και κάποιες λειτουργικές διαταραχές)
- Για τον ακριβή ορισμό της νόσου προσφυγή στην παθολογία

Βιοστατιστική

- Ο στατιστικός μέσος όρος των μελών ενός βιολογικού είδους καθορίζει το εύρος των τιμών του φυσιολογικού. Η απόκλιση από τα χαρακτηριστικά ενός βιολογικού είδους λοιπόν, συνεπάγεται μια μη κανονική κατάσταση.
- Η τερηδόνα και η θεωρία της εξέλιξης
- Το κυκλικό επιχείρημα

«Λειτουργική» Κανονικότητα

- [α] Από την **φυσιολογία** ενός οργανισμού καθορίζονται οι κανονικές λειτουργίες του. Αν ένα σύστημα υπολειτουργεί τότε σημαίνει ότι υπάρχει κάποια βιολογική ανωμαλία ή νόσος.
- [β] Από την επιστημονική **πρόοδο**. Ανακαλύπτοντας συνεχώς νέα στοιχεία για τις βιολογικές λειτουργίες των οργάνων και των συστημάτων, καθορίζουμε τις φυσιολογικές τιμές, ανάλογα με τις νέες «κατακτήσεις» της επιστημονικής γνώσης.

Ontology of Health

Ρεαλισμός

Γεγονοτική εξήγηση (factual)

Πρόκειται για περιγραφικές προτάσεις ελεύθερες αξιολογικού φορτίου

Αντί-ρεαλισμός

Κανονιστικές εξηγήσεις (normative)

Οι κρίσεις περί της υγείας είναι αξιολογικές κρίσεις

Οι κρίσεις περί της υγείας είναι κοινωνικές κατασκευές

Αντικειμενικές

Διυποκειμενικές

Υποκειμενικές

Εξουλειπτικές

Φυσιοκρατική θέση (Boorse)

- Απουσία νόσου
- Βιοστατιστική
- Ικανοποίηση βιοτικών αναγκών
- Συνεπειοκρατία
-
- Εξωγενείς: φυτικά ή ζωικά παράσιτα, τοξικοί παράγοντες, κ.α.
- Ενδογενείς: Κυκλοφορικές, μεταβολικές, ψυχικές, ανατομικές, νεοπλασίες, υπολειμματικές κ.α.

Βιολογική Αξία (Canguilhem)

- Θεμελίωση στο βίωμα της εμπειρίας (π.χ. ο σκύλος δεν κατέχει την έννοια της υγείας αλλά αισθάνεται άρρωστος)
- Η υγεία είναι μια εγγενώς αξιολογική έννοια αλλά η αξιολογία της δεν βασίζεται σε λογική ή γλωσσική κρίση
- Βασίζεται σε εγγενείς αξίες που έχουν βιολογικά χαρακτηριστικά.

Αξιολογικό Φορτίο (Fulford)

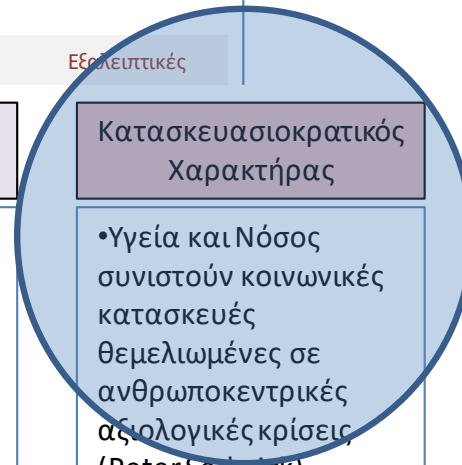
- Αξιολογικά φορτισμένες έννοιες (π.χ. δολοφόνος)
- Δεν πρόκειται για περιγραφές αλλά για δηλώσεις επιδοκμασίας ή αποδοκμασίας.
- Η έννοια της υγείας και της νόσου είναι συνυφασμένες με την επιθυμία για θεραπεία.

Ηθικός – Αισθητικός Χαρακτήρας

- Ηθική: Κάθε αξιολόγηση περί υγείας συνεπάγεται ηθική απόφαση (Sadegh-Zadeh)
- Η δήλωση αυτό είναι υγιεινό = αυτό είναι καλό (Whitbeck)
- Η Υγεία είναι Αγαθό
- Αισθητική: Η υγεία και η νόσος είναι αισθητικές κρίσεις, πιο κοντά στην έννοια του κάλλους παρά του σωστού (Engelhard)

Κατασκευασιοκρατικός Χαρακτήρας

- Υγεία και Νόσος συνιστούν κοινωνικές κατασκευές θεμελιωμένες σε ανθρωποκεντρικές αξιολογικές κρίσεις (Peter Sedwick)
- Αυτό που θεωρούμε κανονικό καθορίζεται από τις ηθικές ανοχές κάθε εποχής. Μη κανονικό σημαίνει ότι κάτι ξεφεύγει από αυτό που επιθυμεί, ή ανέχεται η εκάστοτε κοινωνία. (Foucault)

Ontology of Health

Ρεαλισμός

Γεγονοτική εξήγηση (factual)

Πρόκειται για περιγραφικές προτάσεις ελεύθερες αξιολογικού φορτίου

Αντί-ρεαλισμός

Κανονιστικές εξηγήσεις (normative)

Οι κρίσεις περί της υγείας είναι αξιολογικές κρίσεις

Οι κρίσεις περί της υγείας είναι κοινωνικές κατασκευές

Αντικειμενικές

Διύποκειμενικές

Υποκειμενικές

Εξαλειπτικές

Φυσιοκρατική θέση (Boorse)

- Απουσία νόσου
- Βιοστατιστική
- Ικανοποίηση βιοτικών αναγκών
- Συνεπειοκρατία
-
- Εξωγενείς: φυτικά ή ζωικά παράσιτα, τοξικοί παράγοντες, κ.α.
- Ενδογενείς: Κυκλοφορικές, μεταβολικές, ψυχικές, ανατομικές, νεοπλασίες, υπολειτουργίες κ.α.

Βιολογική Αξία (Canguilhem)

- Θεμελίωση στο βίωμα της εμπειρίας (π.χ. ο σκύλος δεν κατέχει την έννοια της υγείας αλλά αισθάνεται άρρωστος)
- Η υγεία είναι μια εγγενώς αξιολογική έννοια αλλά η αξιολογία της δεν βασίζεται σε λογική ή γλωσσική κρίση
- Βασίζεται σε εγγενείς αξίες που έχουν βιολογικά χαρακτηριστικά.

Αξιολογικό Φορτίο (Fulford)

- Αξιολογικά φορτισμένες έννοιες (π.χ. δολοφόνος)
- Δεν πρόκειται για περιγραφές αλλά για δηλώσεις επιδοκμασίας ή αποδοκμασίας.
- Η έννοια της υγείας και της νόσου είναι συνυφασμένες με την επιθυμία για θεραπεία.

Ηθικός – Αισθητικός Χαρακτήρας

- Ηθική: Κάθε αξιολόγηση περί υγείας συνεπάγεται ηθική απόφαση (Sadegh-Zadeh)
- Η δήλωση αυτό είναι υγιεινό = αυτό είναι καλό (Whitbeck)
- Η Υγεία είναι Αγαθό
- Αισθητική: Η υγεία και η νόσος είναι αισθητικές κρίσεις, πιο κοντά στην έννοια του κάλλους παρά του σωστού (Engelhardt)

Κατασκευασιοκρατικός Χαρακτήρας

- Υγεία και Νόσος συνιστούν κοινωνικές κατασκευές θεμελιωμένες σε ανθρωποκεντρικές αξιολογικές κρίσεις (Peter Sedwick)
- Αυτό που θεωρούμε κανονικό καθορίζεται από τις ηθικές ανοχές κάθε εποχής. Μη κανονικό σημαίνει ότι κάτι ξεφεύγει από αυτό που επιθυμεί, ή ανέχεται η εκάστοτε κοινωνία. (Foucault)

Όροι με Αξιολογικό Φορτίο

- Οι δηλώσεις για την υγεία εκφράζουν μια επιδοκιμασία ενώ οι δηλώσεις για την νόσο ή την ασθένεια εκφράζουν μια αποδοκιμασία
- Fulford: Η υγεία και η νόσος δεν είναι παρά αξιολογικά φορτισμένες έννοιες (π.χ. δολοφόνος - ευεργέτης - τρομοκράτης κ.α.)
- Οι έννοιες της υγείας και της νόσου είναι συνυφασμένες με την έννοια της πρόθεσης (βλ. επίσης επιθυμία ή αίτημα για θεραπεία)

Ontology of Health

Ρεαλισμός

Γεγονοτική εξήγηση (factual)

Πρόκειται για περιγραφικές προτάσεις ελεύθερες αξιολογικού φορτίου

Αντί-ρεαλισμός

Κανονιστικές εξηγήσεις (normative)

Οι κρίσεις περί της υγείας είναι αξιολογικές κρίσεις

Οι κρίσεις περί της υγείας είναι κοινωνικές κατασκευές

Αντικειμενικές

Διυποκειμενικές

Υποκειμενικές

Εξαλειπτικές

Φυσιοκρατική θέση (Boorse)

- Απουσία νόσου
- Βιοστατιστική
- Ικανοποίηση βιοτικών αναγκών
- Συνεπειοκρατία
-
- Εξωγενείς: φυτικά ή ζωικά παράσιτα, τοξικοί παράγοντες, κ.α.
- Ενδογενείς: Κυκλοφορικές, μεταβολικές, ψυχικές, ανατομικές, νεοπλασίες, υπολειμματικές κ.α.

Βιολογική Αξία (Canguilhem)

- Θεμελίωση στο βίωμα της εμπειρίας (π.χ. ο σκύλος δεν κατέχει την έννοια της υγείας αλλά αισθάνεται άρρωστος)
- Η υγεία είναι μια εγγενώς αξιολογική έννοια αλλά η αξιολογία της δεν βασίζεται σε λογική ή γλωσσική κρίση
- Βασίζεται σε εγγενείς αξίες που έχουν βιολογικά χαρακτηριστικά.

Αξιολογικό Φορτίο (Fulford)

- Αξιολογικά φορτισμένες έννοιες (π.χ. δολοφόνος)
- Δεν πρόκειται για περιγραφές αλλά για δηλώσεις επιδοκμασίας ή αποδοκμασίας.
- Η έννοια της υγείας και της νόσου είναι συνυφασμένες με την επιθυμία για θεραπεία.

Ηθικός – Αισθητικός Χαρακτήρας

- Ηθική: Κάθε αξιολόγηση περί υγείας συνεπάγεται ηθική απόφαση (Sadegh-Zadeh)
- Η δήλωση αυτό είναι υγιεινό = αυτό είναι καλό (Whitbeck)
- Η Υγεία είναι Αγαθό
- Αισθητική: Η υγεία και η νόσος είναι αισθητικές κρίσεις, πιο κοντά στην έννοια του κάλλους παρά του σωστού (Engelhard)

Κατασκευασιοκρατικός Χαρακτήρας

- Υγεία και Νόσος συνιστούν κοινωνικές κατασκευές θεμελιωμένες σε ανθρωποκεντρικές αξιολογικές κρίσεις (Peter Sedwick)
- Αυτό που θεωρούμε κανονικό καθορίζεται από τις ηθικές ανοχές κάθε εποχής. Μη κανονικό σημαίνει ότι κάτι ξεφεύγει από αυτό που επιθυμεί, ή ανέχεται η εκάστοτε κοινωνία. (Foucault)

Βιολογική Αξία (Canguilhem)

- Η υγεία είναι μεν μια εγγενώς αξιολογική έννοια αλλά η αξιολογία της δεν βασίζεται σε λογική ή γλωσσική κρίση.
- Η αξιολόγηση βασίζεται σε εγγενείς αξίες που προκύπτουν από τα βιολογικά χαρακτηριστικά.
- Η υγεία και η νόσος θεμελιώνονται στο βίωμα της εμπειρίας (π.χ. ο σκύλος δεν κατέχει την έννοια της υγείας αλλά αισθάνεται άρρωστος).

Τι είναι Ψυχική Υγεία;

Ψυχική Υγεία

«Ψυχική υγεία είναι η κατάσταση της συναισθηματικής ευεξίας όπου το άτομο μπορεί να ζει και να εργάζεται με άνεση μέσα στην κοινότητα και να ικανοποιείται από τα προσωπικά του χαρακτηριστικά και επιτεύγματα»

[Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας]

Ontology of Health

Ρεαλισμός

Γεγονοτική εξήγηση (factual)

Πρόκειται για περιγραφικές προτάσεις ελεύθερες αξιολογικού φορτίου

Αντί-ρεαλισμός

Κανονιστικές εξηγήσεις (normative)

Οι κρίσεις περί της υγείας είναι αξιολογικές κρίσεις

Οι κρίσεις περί της υγείας είναι κοινωνικές κατασκευές

Αντικειμενικές

Διϋποκειμενικές

Υποκειμενικές

Εξαλειπτικές

Φυσιοκρατική θέση (Boorse)

- Απουσία νόσου
- Βιοστατιστική
- Ικανοποίηση βιοτικών αναγκών
- Συνεπειοκρατία
-
- Εξωγενείς: φυτικά ή ζωικά παράσιτα, τοξικοί παράγοντες, κ.α.
- Ενδογενείς: Κυκλοφορικές, μεταβολικές, ψυχικές, ανατομικές, νεοπλασίες, υπολειμματικές κ.α.

Βιολογική Αξία (Canguilhem)

- Θεμελίωση στο βίωμα της εμπειρίας (π.χ. ο σκύλος δεν κατέχει την έννοια της υγείας αλλά αισθάνεται άρρωστος)
- Η υγεία είναι μια εγγενώς αξιολογική έννοια αλλά η αξιολογία της δεν βασίζεται σε λογική ή γλωσσική κρίση
- Βασίζεται σε εγγενείς αξίες που έχουν βιολογικά χαρακτηριστικά.

Αξιολογικό Φορτίο (Fulford)

- Αξιολογικά φορτισμένες έννοιες (π.χ. δολοφόνος)
- Δεν πρόκειται για περιγραφές αλλά για δηλώσεις επιδοκμασίας ή αποδοκμασίας.
- Η έννοια της υγείας και της νόσου είναι συνυφασμένες με την επιθυμία για θεραπεία.

Ηθικός – Αισθητικός Χαρακτήρας

- Ηθική: Κάθε αξιολόγηση περί υγείας συνεπάγεται ηθική απόφαση (Sadegh-Zadeh)
- Η δήλωση αυτό είναι υγιεινό = αυτό είναι καλό (Whitbeck)
- Η Υγεία είναι Αγαθό
- Αισθητική: Η υγεία και η νόσος είναι αισθητικές κρίσεις, πιο κοντά στην έννοια του κάλλους παρά του σωστού (Engelhardt)

Κατασκευασιοκρατικός Χαρακτήρας

- Υγεία και Νόσος συνιστούν κοινωνικές κατασκευές θεμελιωμένες σε ανθρωποκεντρικές αξιολογικές κρίσεις (Peter Sedwick)
- Αυτό που θεωρούμε κανονικό καθορίζεται από τις ηθικές ανοχές κάθε εποχής. Μη κανονικό σημαίνει ότι κάτι ξεφεύγει από αυτό που επιθυμεί, ή ανέχεται η εκάστοτε κοινωνία. (Foucault)

[Η Θεραπεία της τρέλας: Ιερώνυμος Μπος (1450-1516), Μουσείο Πράντο]

DIAGNOSTIC AND STATISTICAL
MANUAL OF
MENTAL DISORDERS

FOURTH EDITION
TEXT REVISION

DSM-IV-TR™

AMERICAN PSYCHIATRIC ASSOCIATION

- DSM-IV-TR Classification
- Relational Problems/
V Codes
- Mutual Assessment
- Appendix E
Alphabetical Listing
- Psychosocial &
Environmental Problems
- Appendix F
Numerical Listing
- GAF
- Appendix H
DSM-IV Classification & ICD-10 Codes
- Appendix D
Changes in DSM-IV-TR
- Childhood Disorders
- Mood Disorders
- Cognitive Disorders
- Anxiety Disorders
- Other Distal Disorders
- Somatoform Disorders
- Medical Disorders
- Substance Disorders
- Factitious Disorders
- Sexual Disorders
- Other / Psychotic Disorders

<i>Edition</i>	<i>Year</i>	<i>Pages</i>	<i>Diagnoses</i>
<i>DSM-I</i>	1952	130	106
<i>DSM-II</i>	1968	134	182
<i>DSM-III</i>	1980	494	265
<i>DSM-III-R</i>	1987	567	292
<i>DSM-IV</i>	1994	886	297
<i>DSM-V</i>	2012	947	312

Το Επιστημολογικό Πρόβλημα

Wittgenstein:

Κριτήριο \neq Συμπτώματος

Κριτήριο ≠ Συμπτώματος

- Στην ερώτηση: «πώς ξέρεις ότι συμβαίνει το τάδε;» μερικές φορές απαντάμε προβάλλοντας «κριτήρια» και άλλες φορές «συμπτώματα».
- Στην ερώτηση π.χ. «πώς ξέρεις ότι κάποιος πάσχει από φυματίωση;» λέμε «βρέθηκε ο τάδε βάκιλος στη μικροβιολογική εξέταση». Αυτό συνιστά καθοριστικό **κριτήριο**.
- Αν απαντήσουμε «επειδή βήχει» ή «έχει αίμα στα πτύελα», απαντάμε προβάλλοντας ένα **σύμπτωμα**.
- «Ονομάζω σύμπτωμα ένα φαινόμενο, που η εμπειρία μάς έχει διδάξει ότι συμπίπτει, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, με το φαινόμενο που συνιστά το καθοριστικό μας κριτήριο». (Wittgenstein)

Κριτήριο ≠ Συμπτώματος

- **Κριτήριο** είναι η επαρκής **αιτία** για την αλήθεια ενός ισχυρισμού (Πελεγρίνης, 2004)
- Το κριτήριο εισάγεται στο συλλογισμό βάσει του αντικειμενικού ορισμού (*αίτιο*), ενώ το σύμπτωμα βάσει της εμπειρίας (*αποτέλεσμα*).
- Το επιστημολογικό πρόβλημα στην διάγνωση και τον καθορισμό πολλών «ψυχικών ασθενειών» είναι η **ταύτιση κριτηρίων και συμπτωμάτων**. Μοναδικό κριτήριο για την διάγνωση συνιστούν τα συμπτώματα.
- Το επιστημολογικό αυτό σφάλμα έχει αντίκτυπο στο οντολογικό status καθέκαστης ψυχικής ασθένειας.

Πως οι αρχικές παραδοχές επηρεάζουν την πραγματική ζωή;

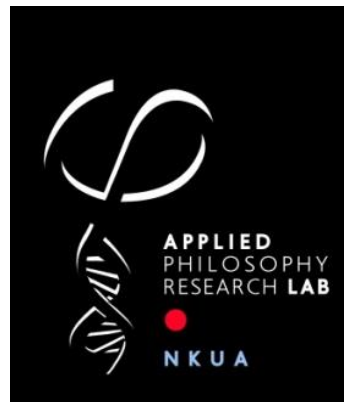
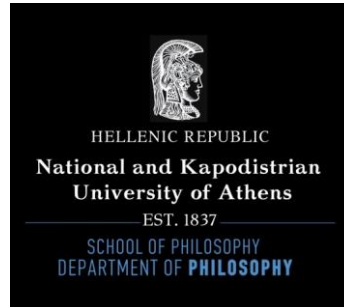
- Η μεταφυσική θέση κατευθύνει την πραγματική έρευνα στον τομέα της υγείας
- Οι αρχικές παραδοχές για την έννοια της υγείας καθορίζουν την ηθική στάση που λαμβάνουμε απέναντι π.χ. στην ακούσια θεραπεία, στην ενίσχυση, στην ακούσια νοσηλεία, στην ευθανασία κτλ.
- Οι αρχικές παραδοχές και οι ηθικές στάσεις καθορίζουν εντέλει το νομικό και θεσμικό πλαίσιο για την υγεία και τη νόσο.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Murphy, Dominic, "Concepts of Disease and Health", The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Spring 2021 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/spr2021/entries/health-disease/>

Γούναρης, Α. (2008). Διαγνωστικά Κριτήρια και Ψυχιατρική Ηθική. *Ψυχανεμίσματα*, περιοδικό της Ελληνικής Εταιρείας Φαινομενολογικής - Υπαρξιακής Ανάλυσης και Ψυχοθεραπείας. τ.4. pp 61-65. Ανακτήθηκε 05/02/2019 από <https://alkisgounaris.gr/gr/archives/diagnostic-criteria-and-psychiatry-ethics/>

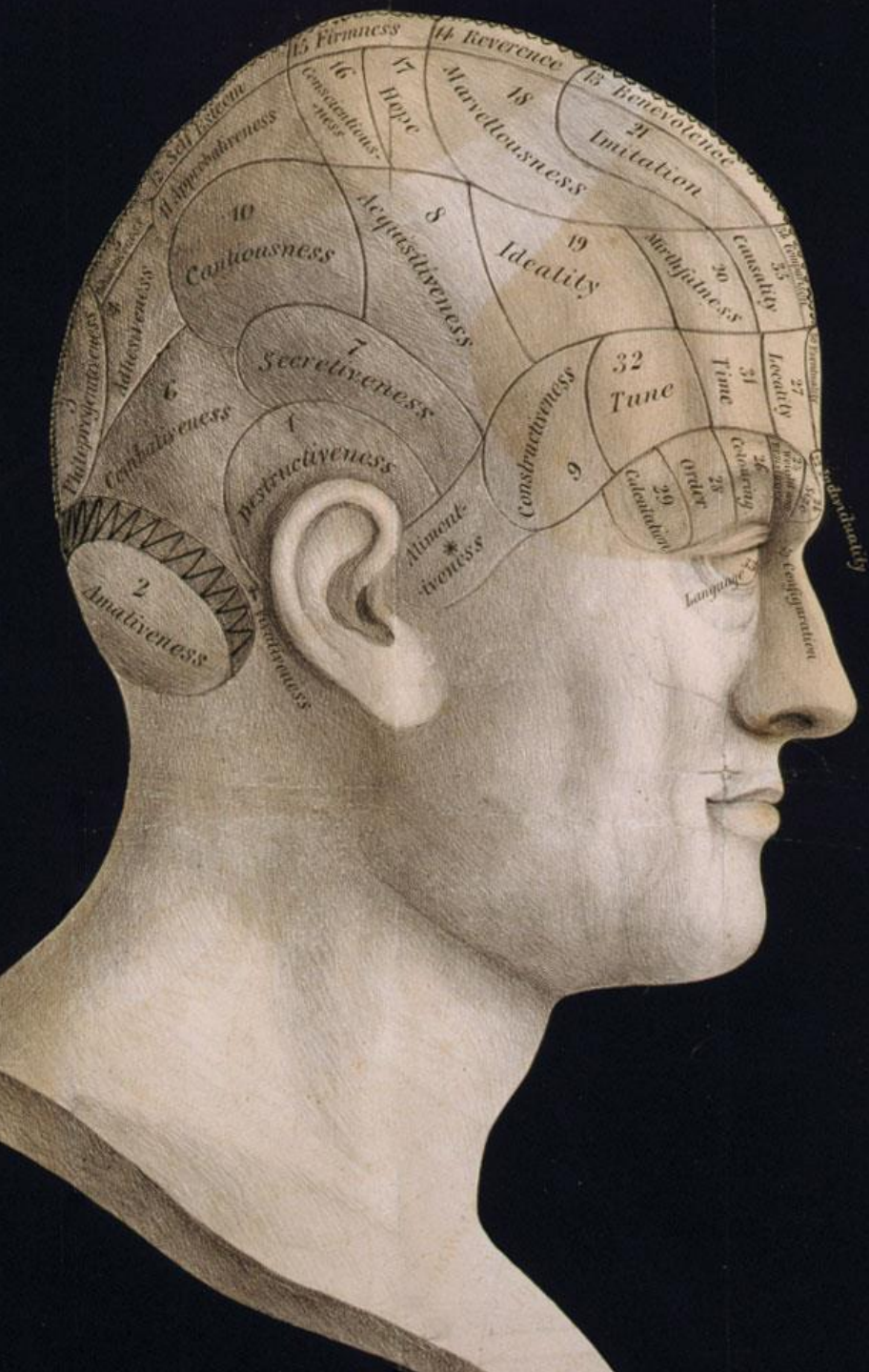
Ουλής, Π. (2003). *Η Φύση της Ψυχικής Νόσου*. Αθήνα: Εξάντας

Δρ. Άλκης (Αλκιβιάδης) Γούναρης

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Φιλοσοφίας | Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Φιλοσοφίας

alkisg@philosophy.uoa.gr | www.alkisgounaris.gr

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΣΕ ΕΥΠΑΘΕΙΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Α΄ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΙΓΙΝΗΤΕΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Τι είναι Ψυχική Υγεία;

Μια αναλυτική εισαγωγή στο φάσμα των φιλοσοφικών θεωριών βάσης και στον τρόπο αντιμετώπισης των ηθικών ζητημάτων που αυτές συνεπάγονται

Δρ. Άλκης Γούναρης

Τμήμα Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ | Μάρτιος 2022